

Sygn. akt: I C 721/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

G. dnia 29 października 2015r.

Sąd Rejonowy w Gdyni, Wydział I Cywilny

w składzie :

Przewodniczący SSR Adrianna Gołuńska - Łupina

Protokolant: sekr. sąd. Iwona Górska

po rozpoznaniu w dniu 20 października 2015r. w Gdyni

na rozprawie

sprawy z powództwa **I. K. (1)**

przeciwko **Spółdzielczej Kasie Oszczędnościowo - Kredytowej im. F. S. w G.**

o zapłatę

I. zasądza od pozwanego Spółdzielczej Kasy Oszczędnościowo - Kredytowej im. F. S. w G. na rzecz powódki I. K. (1) kwotę 7878,51 zł (siedem tysięcy osiemset siedemdziesiąt osiem złotych pięćdziesiąt jeden groszy) wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 10 września 2014 roku do dnia zapłaty ,

II. oddala powództwo w pozostałym zakresie,

III. zasądza od pozwanego Spółdzielczej Kasy Oszczędnościowo - Kredytowej im. F. S. w G. na rzecz powódki I. K. (1) kwotę 1611 zł (jeden tysiąc sześćset jedenaście złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania.

Sygnatura akt: I C 721/15

UZASADNIENIE

Powódka I. K. (1) wniosła pozew przeciwko Spółdzielczej Kasie Oszczędnościowo – Kredytowej im. F. S. z siedzibą w G. domagając się od pozwanej zapłaty kwoty 7.878,51 zł wraz z ustawowymi odsetkami od kwot:

- 1.781,29 zł od dnia 20 października 2011r. do dnia zapłaty,

- 1.879,66 zł od dnia 11 listopada 2011r. do dnia zapłaty,

- 2.313,70 zł od dnia 26 listopada 2011r. do dnia zapłaty,

- 1.903,86 zł od dnia 11 grudnia 2011r. do dnia zapłaty

oraz zasądzenia kosztów postępowania według norm przepisanych.

W uzasadnieniu pozwu powódka podniosła, iż w dniu 22 marca 2004r. Sąd Rejonowy w Mysłowicach nakazem zapłaty zasądził od jej ojca na rzecz pozwanego kwotę 2.648,86 zł z odsetkami i kosztami. Ojciec powódki nie spłacił zadłużenia , a w dniu 14 grudnia 2004r. zmarł. Następnie, Sąd Rejonowy w Bełchatowie – w sprawie z wniosku pozwanego – postanowieniem z dnia 13 stycznia 2009r. stwierdził, że spadek po H. M. w całości z dobrodziejstwem inwentarza nabyła powódka. Pomimo tego, pozwany wystąpił o nadanie klauzuli wykonalności

bez ograniczenia odpowiedzialności powódki do wartości stanu czynnego spadku, a Sąd Rejonowy w Mysłowicach wskutek niedopatrzienia uwzględnił ten wniosek w całości. Po uzyskaniu tytułu wykonawczego pozwany wystąpił do komornika o wszczęcie egzekucji przeciwko powódce. W toku egzekucji komornik zajął wynagrodzenie powódki i do dnia 9 grudnia 2011r. potrącił łącznie kwotę 7.878,51 zł. Po interwencji powódki Sąd z urzędu zlecił komornikowi sporządzenie spisu inwentarza, w którym ustalono, że ojciec powódki nie miał żadnych nieruchomości, wartościowych ruchomości, a jedynym jego majątkiem były środki na Indywidualnym Koncie Spółdzielczym oraz udział członkowski (...) w wysokości 50,17 zł. Wobec powyższego powódka odpowiada za długi jedynie do kwoty 50,17 zł. Powódka wystąpiła do komornika o wstrzymanie egzekucji do czasu sporządzenia spisu inwentarza i składała skargi na czynności komornika, które nie przyniosły efektu. Nadto, wytoczyła powództwo o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności, jednak wobec wyegzekwowania całej należności po dacie wniesienia pozwu, cofnęła pozew i postępowanie zostało umorzone. Powódka zwróciła uwagę, że Sąd Rejonowy w Mysłowicach dostrzegł swoją pomyłkę i postanowieniem z dnia 10 kwietnia 2014r. sprostował oczywistą niedokładność w postanowieniu o nadaniu klauzuli wykonalności, dodając zastrzeżenie o ograniczeniu odpowiedzialności powódki do wysokości stanu czynnego spadku. Mimo wezwania pozwany odmówił zwrotu wyegzekwowanych kwot. Poza wyegzekwowaną należnością powódka domaga się odsetek od terminów dokonania potrąceń z jej wynagrodzenia, podkreślając, że działanie pozwanego nacechowane było złą wolą.

(pozew k. 1-6)

Pozwany wniosł o oddalenie powództwa i zasądzenie od powódki zwrotu kosztów postępowania.

Zdaniem pozwanego, jeżeli w ocenie powódki, klauzulę wykonalności wydano z naruszeniem przepisów prawa egzekucyjnego, to winna zwalczać je w drodze zażalenia, czego nie uczyniła. W ocenie (...) -u postępowanie egzekucyjne słusznie zostało skierowane do całości zasądzonych kwot. Wobec powódki nie zastosowano bowiem zastrzeżenia z art. 319 k.p.c., a zapis taki znalazł się w orzeczeniu dopiero półtora roku po wyegzekwowaniu całej należności zasądzonej tytułem wykonawczym. Nadto, zdaniem pozwanego, przyjęcie przez powódkę spadku z dobrodziejstwem inwentarza nie stanowiło przeszkody, aby wierzyciel mógł wnioskować o nadanie klauzuli wykonalności. Pozwana nie zataiła faktu, przyjęcia przez powódkę spadku z dobrodziejstwem inwentarza nie zataiła, gdyż do wniosku o nadanie klauzuli dołączono postępowanie spadkowe, natomiast powódka nie podjęła żadnych kroków w celu nadania klauzuli z uwzględnieniem zastrzeżenia z art. 319 k.p.c. Pozwany zwrócił uwagę, że żaden przepis nie stawia wymagań względem wierzyciela, by żądając wszczęcia egzekucji, przedłożył dokument o spisie inwentarza. Wręcz przeciwnie, to dłużnik jest zobowiązany do wykazania ewentualnych negatywnych przesłanek egzekucji. Z treści przepisów art. 319 k.p.c. i art. 837 k.p.c. zdaniem pozwanego wynika uprawnienie dłużnika do powoływania się na ograniczenie odpowiedzialności zastrzeżone w tytule wykonawczym, zaś brak jest podstaw do przyjęcia, iż przepisy te „z góry” ograniczają zakres egzekucji. W ocenie pozwanego dłużnik może, lecz nie musi, powołać się w toku egzekucji na zastrzeżenie w tytule wykonawczym. Spis inwentarza został pozwanemu przedstawiony już po wyegzekwowaniu całej należności, stąd nie można wierzycielowi zarzucić, że postępowanie było niezgodne z prawem. Pozwany podniósł również zarzut przedawnienia roszczenia powódki, wskazując, że roszczenia związane z prowadzeniem działalności gospodarczej przedawniają się z upływem trzech lat. Chybnym jest też – według pozwanego – stanowisko powódki, że pozwana bezprawnie uzyskała spłatę należności zasądzonych tytułem wykonawczym, gdyż egzekucja była prowadzona w oparciu o sądowy tytuł wykonawczy. Skoro zatem przysporzenie z majątku powódki do majątku pozwanej miało ważną podstawę, to brak jest podstaw do uwzględnienia powództwa opartego na art. 405 k.c. W ocenie pozwanego bezzasadne jest także żądanie zapłaty odszkodowania z tytułu opłat egzekucyjnych, którymi obciążono powódkę, albowiem działanie pozwanego nie było ani bezprawne ani zawinione. Jeśli powódka kwestionowała wysokość opłat, mogła wnieść stosowane środki zaskarżenia przewidziane w Kodeksie postępowania cywilnego.

(odpowiedź na pozew k. 35-37v)

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 22 marca 2004r. Sąd Rejonowy w Mysłowicach w sprawie o sygnaturze akt VII Nc 753/04 wydał nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym, nakazując H. M., aby zapłacił Spółdzielczej Kasie Oszczędnościowo – Kredytowej im. F. S. w G. kwotę 2.648,86 zł z odsetkami od kwoty 1.840,49 zł w wysokości 40 % rocznie od dnia 29 stycznia 2004r. do dnia zapłaty oraz od kwoty 808,37 zł w wysokości 12,25 % rocznie od dnia 29 stycznia 2004r. do dnia zapłaty oraz kwotę 668 zł tytułem kosztów procesu. W dniu 19 maja 2004r. – na wniosek wierzyciela z dnia 23 kwietnia 2004r. – Sąd Rejonowy w Mysłowicach nadał z urzędu ww. nakazowi zapłaty klauzulę wykonalności przeciwko dłużnikowi.

(okoliczności bezsporne ustalone w oparciu o nakaz zapłaty z klauzulą wykonalności k. 20 akt Sądu Rejonowego w Mysłowicach o sygnaturze VII Nc 753/04)

Wobec śmierci H. M. w dniu 14 grudnia 2004r., Spółdzielcza Kasa Oszczędnościowo – Kredytowa im. F. S. w G. złożyła wniosek o stwierdzenie nabycia spadku przez córkę dłużnika. W dniu 1 lutego 2005r. powódka I. K. (1) złożyła przed notariuszem oświadczenie o przyjęciu spadku po ojcu H. M. z dobrodziejstwem inwentarza. Postanowieniem z dnia 13 stycznia 2009r. wydanym w sprawie o sygnaturze akt I Ns 696/08 Sąd Rejonowy w Bełchatowie stwierdził, że spadek po H. M. na podstawie ustawy nabyła I. K. (1) w całości z dobrodziejstwem inwentarza.

(okoliczności bezsporne ustalone w oparciu o: wniosek k. 2 akt Sądu Rejonowego w Bełchatowie o sygnaturze I Ns 696/08, protokół z oświadczenia o przyjęciu spadku z dobrodziejstwem inwentarza k. 21-22 tamże, postanowienie Sądu Rejonowego w Bełchatowie z dnia 13 stycznia 2009r. k. 28 tamże)

W dniu 14 grudnia 2010r. pozwana Spółdzielcza Kasa Oszczędnościowo – Kredytowa im. F. S. w G. złożyła w Sądzie Rejonowym w Mysłowicach wniosek o nadanie klauzuli wykonalności tytułowi egzekucyjnemu wydanemu przez Sąd Rejonowy w Mysłowicach w sprawie o sygnaturze akt VII Nc 753/14 z dnia 22 marca 2004r. przeciwko spadkobiercy zmarłego dłużnika H. I. K.. Do wniosku dołączono odpis postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku po H. M..

(okoliczności bezsporne ustalone w oparciu o: wniosek pozwanego z dnia 14 grudnia 2012r. k. 2 akt Sądu Rejonowego w Mysłowicach o sygnaturze I Co 4479/10)

Postanowieniem z dnia 30 grudnia 2010r. wydanym w sprawie o sygnaturze akt I Co 4479/10 Sąd Rejonowy w Mysłowicach nadał klauzulę wykonalności tytułowi egzekucyjnemu w postaci nakazu zapłaty wydanego przez Sąd Rejonowy w Mysłowicach w dniu 22 marca 2004r. w sprawie o sygnaturze akt VII Nc 753/04 przeciwko spadkobiercy dłużnika H. I. K.. Sąd nie zamieścił w sentencji postanowienia zastrzeżenia o prawie dłużnika do powoływania się na ograniczenie odpowiedzialności wynikające z przyjęcia spadku z dobrodziejstwem inwentarza. Postanowieniem z dnia 10 kwietnia 2014r. Sąd Rejonowy w Mysłowicach sprostował oczywistą niedokładność w pkt I. powyższego postanowienia z dnia 30 grudnia 2010r. w ten sposób, że po słowach: przeciwko spadkobiercy H. I. K. dopisał: „z ograniczeniem jej odpowiedzialności do wysokości wartości stanu czynnego spadku”.

(okoliczności bezsporne ustalone w oparciu o: postanowienie Sądu Rejonowego w Mysłowicach z dnia 30 grudnia 2010r. k. 10 akt Sądu Rejonowego w Mysłowicach o sygnaturze I Co 4479/10, postanowienie z dnia 10 kwietnia 2014r. k. 52 tamże)

Postanowieniem z dnia 20 lipca 2011r. wydanym w sprawie o sygnaturze akt I Ns 696/08 Sąd Rejonowy w Bełchatowie zlecił Komornikowi Sądowemu przy Sądzie Rejonowym w Bełchatowie T. H. sporządzenie spisu inwentarza po H. M..

(okoliczność bezsporna ustalona w oparciu o postanowienie Sądu Rejonowego w Bełchatowie z dnia 20 lipca 2011r. k. 59 akt Sądu Rejonowego w Bełchatowie o sygnaturze I Ns 696/08)

W dniu 30 listopada 2011r. Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w Bełchatowie T. H. sporządził spis inwentarza po H. M. i ustalił, iż stan czynny spadku wynosi 50,17 zł, na co składają się kwota 0,17 zł z tytułu środków zgromadzonych na Indywidualnym Koncie Spółdzielczym w (...) oraz kwota 50 zł z tytułu udziału członkowskiego w (...). Poza tym spadkodawca nie posiadał żadnych nieruchomości ani też wartościowych ruchomości. Spis inwentarza został doręczony komornikowi w dniu 6 grudnia 2011r., zaś pozwanemu w dniu 13 grudnia 2011r. W toku

postępowania Komornik wezwał pozwanego do uiszczenia opłaty stałej, którą wobec braku odpowiedzi pozwanego w dniu 27 września 2011r. uiściła powódka. Nadto, w odpowiedzi na wezwania komornika pismem z dnia 20 października 2011r. pozwany udzielił informacji o wysokości zobowiązania spadkodawcy oraz jego aktywach.

(okoliczności bezsporne ustalone w oparciu o: protokół k. 6-8 akt Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Belchatowie T. H. o sygnaturze Km 1511/11, pismo pozwanego z dnia 20 października 2011r. k. 39 tamże, pismo komornika z dnia 30 listopada 2011r. k. 75 tamże, zpo k. 76 akt Sądu Rejonowego w Belchatowie o sygnaturze I Ns 696/08)

W dniu 16 czerwca 2011r. pozwany złożył u Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Grodzisku Mazowieckim M. B. wniosek o wszczęcie egzekucji przeciwko I. K. (1). Zawiadomienie o wszczęciu egzekucji zostało doręczone powódce w dniu 18 lipca 2011r. W toku egzekucji w okresie od 19 października 2011r. do 9 grudnia 2011r. Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w Grodzisku Mazowieckim wyegzekwował od powódki kwotę 7.878,51 zł, przy czym kwotę 7.179,38 zł przekazano wierzycielowi, kwotę 630,28 zł zaliczono na poczet opłat egzekucyjnych, a 68,85 zł na poczet wydatków. W toku egzekucji powódka pismem z dnia 21 lipca 2011r. wносиła o wstrzymanie egzekucji do czasu dokonania spisu inwentarza. W dniu 27 września 2011r. powódka wniosła skargę na zajęcie przez komornika jej wynagrodzenia. Postanowieniem Sądu Rejonowego w Belchatowie z dnia 18 listopada 2011r. skarga została oddalona. W dniu 6 grudnia 2011r. powódka przedłożyła Komornikowi odpis protokołu spisu inwentarza i wniosła o odstąpienie od zajęcia wynagrodzenia za pracę. Wobec wyegzekwowania całości roszczenia w dniu 14 grudnia 2011r. Komornik zwolnił spod zajęcia wynagrodzenie za pracę powódki, a postanowieniem z dnia 20 grudnia 2011r. ustalił koszty postępowania egzekucyjnego na kwotę 738,02 zł i całości obciążył nimi powódkę.

(okoliczności bezsporne ustalone w oparciu o: wniosek wierzyciela o wszczęcie egzekucji k. 1-2 akt Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Grodzisku Mazowieckim M. B. o sygnaturze Km 8411/11, kartę rozliczeniową tamże, pismo powódki z dnia 21 lipca 2011r. k. 15 tamże, skargę powódki na czynności komornika k. 28 tamże, postanowienie Sądu Rejonowego w Belchatowie z dnia 18 listopada 2011r. k. 87 tamże, pismo powódki z dnia 6 grudnia 2011r. k. 38 tamże, postanowienie z dnia 14 grudnia 2011r. k. 40 tamże, postanowienie z dnia 20 grudnia 2011r. k. 42 tamże, zpo k. 10 tamże)

Pismem z dnia 14 sierpnia 2014r. powódka wezwała pozwanego do zapłaty kwoty 10.652,38 zł tytułem nienależnie wyegzekwowanych należności. Pismem z dnia 10 września 2014r. pozwany odmówił zapłaty.

(okoliczności bezsporne ustalone w oparciu o: wezwanie do zapłaty z dnia 14 sierpnia 2014r. k. 12-13, pismo pozwanego z dnia 10 września 2014r. k. 14)

Sąd zważył, co następuje:

Powyższy stan faktyczny był bezsporny pomiędzy stronami, a Sąd ustalił go w oparciu o wymienione powyżej dowody z dokumentów. W ocenie Sądu wszystkie wskazane powyżej dowody były wiarygodne, albowiem żadna ze stron nie kwestionowała autentyczności tych dokumentów, prawdziwości twierdzeń w nich zawartych, ani też żadna ze stron nie zaprzeczyła, iż osoby podpisane pod tymi pismami nie złożyły oświadczeń w nich zawartych.

Na mocy art. 227 k.p.c. Sąd oddalił wniosek strony powodowej o przeprowadzenie dowodu z akt Sądu Rejonowego w Grodzisku Mazowieckiego o sygnaturze I C 395/11, albowiem okoliczności na jakie miał zostać przeprowadzony tenże dowód były pomiędzy stronami bezsporne.

Nadto, na podstawie art. 299 k.p.c. a contrario, Sąd oddalił wniosek o przesłuchanie powódki w charakterze strony. Zważyć bowiem należy, że dowód z przesłuchania stron ma charakter subsydiarny i sąd może go dopuścić, gdy zostały wyczerpane inne dostępne środki dowodowe lub takich środków w ogóle brak, a nieustalone pozostają istotne dla sprawy okoliczności. W niniejszej sprawie wszystkie istotne do rozstrzygnięcia sprawy okoliczności zostały ustalone przez Sąd w oparciu o dowody z dokumentów, stąd brak było podstaw do dopuszczenia dowodu z przesłuchania

powódki. Na marginesie wskazać należy, iż uwzględnienie wniosku strony powodowej o przesłuchanie powódki w drodze pomocy prawnej doprowadziłoby do nieuzasadnionej zwłoki w rozpoznaniu sprawy.

W niniejszym postępowaniu powódka domagała się zwrotu nienależnie wyegzekwowanych od niej należności przez pozwanego. Podstawę prawną żądania powódki stanowił przepis art. 405 k.c., zgodnie z którym kto bez podstawy prawnej uzyskał korzyść majątkową kosztem innej osoby, obowiązany jest do wydania korzyści w naturze, a gdyby to nie było możliwe, do zwrotu jej wartości. W świetle przepisu art. 405 k.c. przesłankami bezpodstawnego wzbogacenia są: wzbogacenie jednego podmiotu, zubożenie drugiego podmiotu, związek przyczynowy pomiędzy wzbogaceniem a zubożeniem oraz brak podstawy przysporzenia majątkowego.

Bezsporne w niniejszej sprawie było, że powódka przyjęła spadek po zmarłym ojcu z dobrodziejstwem inwentarza, co wynika z postanowienia Sądu Rejonowego w Bełchatowie z dnia 13 stycznia 2009r. o stwierdzeniu nabycia spadku. Przyjęcie spadku z dobrodziejstwem inwentarza oznacza, iż spadkobierca ponosi odpowiedzialność za długi spadkowe tylko do wartości ustalonego w inwentarzu stanu czynnego spadku (art. 1032 § 2 zd. 1 k.c.). Pozwany wierzyciel był inicjatorem postępowania spadkowego, a zatem bez wątpienia miał wiedzę o treści złożonego przez spadkobiercę oświadczenia jak również o treści orzeczenia spadkowego. Zatem w pełni zdawał sobie sprawę, że powódka za długi spadkowe odpowiada tylko do wartości stanu czynnego spadku. Zaznaczyć należy, iż wedle przepisu art. 837 k.p.c. dłużnik może powoływać się na ograniczenie odpowiedzialności tylko wówczas, gdy ograniczenie to zostało zastrzeżone w tytule wykonawczym. W wyroku z dnia 22 października 1977 r., II CR 335/77, OSNC 1978, nr 9, poz. 159, Sąd Najwyższy stwierdził, że zamieszczenie w wyroku zastrzeżenia prawa do powoływania się na ograniczenie odpowiedzialności jest obowiązkiem sądu i następuje z urzędu, przy czym uzupełnienie w tym zakresie może nastąpić również w postępowaniu przed drugą instancją. Pogląd o obligatoryjności zamieszczania zastrzeżenia wyrażono też w wyroku SN z dnia 7 maja 1971 r., I PR 426/70, OSNC 1972, nr 4, poz. 67, zgodnie z którym wynikająca z przepisu art. 319 obligatoryjność zamieszczenia w wyroku zastrzeżenia, że pozwanemu przysługuje prawo do powołania się w toku postępowania egzekucyjnego na ograniczenie odpowiedzialności, jest uzasadniona obowiązującą z mocy art. 837 kodeksową zasadą ograniczenia egzekucji, według której dłużnik może powoływać się na ograniczenie odpowiedzialności tylko wówczas, gdy ograniczenie to zostało zastrzeżone w tytule wykonawczym. Powyższe rozważania dotyczące zamieszczenia zastrzeżenia w wyroku należy odnieść odpowiednio do postępowania o nadanie klauzuli wykonalności przeciwko następcy dłużnika. Zgodnie z przepisem art. 792 k.p.c. jeżeli następca ponosi odpowiedzialność tylko z określonych przedmiotów albo do wysokości ich wartości, należy w klauzuli wykonalności zastrzec mu prawo powoływania się w toku postępowania egzekucyjnego na ograniczoną odpowiedzialność, o ile prawo to nie jest zastrzeżone już w tytule egzekucyjnym. Z uwagi na to, że zastrzeżenie w treści klauzuli wykonalności wskazane w art. 792 k.p.c. zostało potraktowane jako obowiązek sądu, należy uznać, że sąd w tym zakresie działa z urzędu, niezależnie od wniosku dłużnika, którego odpowiedzialność jest ograniczona, wierzyciela lub innego uczestnika postępowania.

W rozpatrywanym przypadku – skutek oczywistej omyłki – rozpatrując wniosek wierzyciela o nadanie klauzuli wykonalności wobec powódki w trybie art. 788 k.p.c. Sąd Rejonowy w Mysłowicach początkowo nie zamieścił zastrzeżenia dotyczącego prawa do powoływania się przez powódkę na ograniczenie odpowiedzialności za długi spadkowe. Dopiero, postanowieniem z dnia 10 kwietnia 2014r., czyli już po wyegzekwowaniu całej należności objętej tytułem wykonawczym, Sąd sprostował z urzędu postanowienie z dnia 30 grudnia 2010r. o nadaniu klauzuli wykonalności z przejściem obowiązku i dodał stosowane zastrzeżenie. Postanowienie nie zostało zaskarżone przez pozwanego. Podkreślić należy, iż sprostowanie orzeczenia nie stanowi merytorycznej zmiany orzeczenia, gdyż ta następuje w wyniku wniesienia środka zaskarżenia czy też na mocy art. 395 k.p.c., a jedynie stanowi wyeliminowanie oczywistej omyłki czy też nieścisłości. Jednak nawet, gdyby podzielić stanowisko strony pozwanej, że do zmiany treści tytułu wykonawczego poprzez dodanie zastrzeżenia o ograniczeniu odpowiedzialności dłużnika doszło już po wyegzekwowaniu całej należności, to nie zmienia jednak faktu, że wyegzekwowana należność jest świadczeniem nienależnym. Zważyć należy, iż w wyroku z dnia 29 grudnia 2005 r. w sprawie I ACa 1062/05 Sąd Apelacyjny w Poznaniu stwierdził, że uchylenie lub zmiana prawomocnego wyroku sprawia, że spełnione na jego podstawie świadczenie jest nienależne w rozumieniu przepisów Kodeksu cywilnego – art. 410 i n.k.c. Nie budzi przy tym

wątpliwości, że nienależne świadczenie następuje nie tylko w wyniku zachowania się dłużnika, ale także w rezultacie wyegzekwowania świadczenia w toku postępowania egzekucyjnego (por. wyrok SN z dnia 27 czerwca 2002 r., IV CKN 1166/00, OSNC 2003/6/90). Nadto, również wadliwości przy nadaniu klauzuli wykonalności mogą prowadzić do tego, że wyegzekwowana należność na podstawie tytułu wykonawczego będzie nienależna. Jak bowiem zauważył Sąd Apelacyjny we Wrocławiu w wyroku z dnia 15 maja 2014r., VI ACa 1485/13, LEX nr 1509125 stwierdzenie prawomocności orzeczenia i w konsekwencji nadanie mu klauzuli wykonalności nastąpiło na skutek wadliwego uznania przez sąd prawidłowości i skuteczności doręczenia orzeczenia (jeżeli podlegało ono doręczeniu zgodnie z przepisami k.p.c.) pozostaje bez znaczenia dla oceny spełnionego na podstawie takiego orzeczenia świadczenia jako nienależnego. W przedmiotowej sprawie – jak wskazano powyżej – sąd miał obowiązek zamieszczenia w treści klauzuli zastrzeżenia dotyczącego ograniczenia odpowiedzialności dłużnika za długi spadkowe, co wynikało z przepisów art. 792 k.p.c. i art. 837 k.p.c. Zatem postanowienie w brzmieniu pierwotnym było wadliwe, a Sąd z urzędu omyłkę wyeliminował. Jednocześnie zauważyć należy, iż powódka w toku postępowania egzekucyjnego powołała się na ograniczenie jej odpowiedzialności za długi spadkowe. Po doręczeniu zawiadomienia o wszczęciu egzekucji w dniu 21 lipca 2011r. powódka zwróciła się do Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Grodzisku Mazowieckim M. B. o wstrzymanie egzekucji do czasu dokonania spisu inwentarza, wskazując, że spadek przyjęła z dobrodziejstwem inwentarza. Podkreślić należy, iż przedmiotowe pismo zostało przez powódkę złożone niezwłocznie po wydaniu przez Sąd Rejonowy w Bełchatowie postanowienia w przedmiocie zlecenia komornikowi sporządzenia spisu inwentarza po zmarłym ojcu powódki. Wobec opóźnienia w sporządzeniu przez komornika spisu inwentarza, powódka nie mogła niezwłocznie przedstawić spisu inwentarza komornikowi prowadzącemu egzekucję. Jak wynika z akt postępowania egzekucyjnego Km 8411/11 powódka zawiadomiła komornika o treści spisu inwentarza w dniu 6 grudnia 2011r. Natomiast pozwany został zawiadomiony o powyższym przez sąd w dniu 13 grudnia 2011r. Sporządzenie spisu inwentarza zostało dokonane dopiero w dniu 30 listopada 2011r., co było spowodowane m.in. postawą pozwanego, który wbrew wezwaniu komornika nie uiścił stosownej opłaty. Wobec powyższego opłata ta została zapłacona przez powódkę. Sporządzeniem protokołu spisu inwentarza po tak długim czasie nie można zatem obwiniać powódki. Powódka powołała się na ograniczenie swojej odpowiedzialności za długi spadkowe już przy pierwszej czynności procesowej, w odpowiedzi na zawiadomienie o wszczęciu egzekucji. Zważyć należy, że w toku postępowania egzekucyjnego powódka nie była reprezentowana przez profesjonalnego pełnomocnika i starała się w każdy możliwy i logiczny dla siebie sposób doprowadzić do ograniczenia egzekucji, która została wszczęta, przez pozwanego. Jak wynika z akt komornicznych w toku egzekucji pozwana wyegzekwowała od powódki kwotę 7.179,38 zł. Fakt przesunięć majątkowych pomiędzy majątkiem powódki a majątkiem pozwanej znajduje odzwierciedlenie w karcie rozliczeniowej zawartej w aktach komornicznych. Niewątpliwie zatem po stronie pozwanej doszło do przysporzenia majątkowego w kwocie 7.179,38 zł, co pozostawało w adekwatnym związku przyczynowym z zubożeniem powódki. Sąd zważył, iż niewątpliwie ewentualne spełnienie świadczenia w toku egzekucji przez osobę, która w chwili przymusowej egzekucji nie była zobowiązana względem wierzyciela egzekwującego, należy traktować jako świadczenie nienależne w rozumieniu przepisu art. 410 § 2 k.c.

Niezależnie od powyższego w niniejszej sprawie istniały podstawy do przypisania pozwanemu odpowiedzialności z tytułu czynu niedozwolonego, na co wskazuje jego zachowanie w toku postępowania w przedmiocie spisu inwentarza oraz postępowania egzekucyjnego. Zgodnie z art. 415 k.c. kto z winy swej wyrządza drugiemu szkodę, zobowiązany jest do jej naprawienia. W tym miejscu zważyć należy, że w nauce prawa wskazuje się, że przesłankami odpowiedzialności deliktowej są: powstanie szkody, zdarzenie z którym ustawa łączy obowiązek odszkodowawczy oznaczonego podmiotu (czyn niedozwolony) oraz związek przyczynowy między owym zdarzeniem a szkodą. Jeśli chodzi o zdarzenie, z którym ustawa łączy obowiązek odszkodowawczy, może to być np. ludzkie zachowanie, tj. czyn bezprawny – obiektywnie sprzeczny z obowiązującym porządkiem prawnym (powszechnie obowiązującymi przepisami prawa oraz zasadami współżycia społecznego), a jednocześnie zawiniony. Przez winę rozumie się naganną decyzję człowieka odnoszącą się do podjętego przez niego bezprawnego czynu, przy czym winę dzieli się na umyślną i nieumyślną (por. G. Bieniek (red.) Komentarz do kodeksu cywilnego. Księga trzecia. Zobowiązania. Tom 1, Warszawa 2001, s. 215 i nast.). Zgodnie z treścią art. 6 k.c., ciężar dowodu istnienia wszystkich powyższych przesłanek spoczywa na poszkodowanym, czyli powodzie. Odpowiedzialność za czyn niedozwolony nigdy nie jest wyłączona, gdy spełniają się jej przesłanki. Odpowiedzialność ta może być w zbiegu z bezpodstawnym wzbogaceniem (art. 414 k.c.) (por. wyrok

SN z dnia 12 kwietnia 2012r., II PK 174/11, LEX nr 1214025). W ocenie Sądu powódka sprostowała ciężarowi dowodu i wykazała przesłanki odpowiedzialności pozwanego. Oczywistym jest, że strona pozwana nie wносиła o sprostowanie postanowienia o nadaniu klauzuli wykonalności, mimo że jak wskazano powyżej miała pełną wiedzę, że powódka przyjęła spadek z dobrodziejstwem inwentarza, albowiem była inicjatorem postępowania o stwierdzenie nabycia spadku. Postanowienie o stwierdzeniu nabycia spadku stanowiło załącznik do wniosku. Nadto, z tego samego względu pozwana wiedziała, że wbrew art. 644 k.p.c. sąd nie postanowił o sporządzeniu spisu inwentarza. Strona pozwana reprezentowana przez fachowego pełnomocnika w przypadku wątpliwości czy spis inwentarza został sporządzony winna wystąpić do Sądu o udzielenie takiej informacji, a tego obowiązku nie dopełniła. Wskazać należy dodatkowo, iż z treści protokołu rozprawy w sprawie I Ns 696/08 Sądu Rejonowego w Bełchatowie wynika, iż powódka I. K. (2) w zapewnieniu spadkowym wskazywała, iż nie utrzymywała kontaktów ze spadkodawcą od 15 lat oraz, że spadkodawca pozostawił same długi. W tamtym postępowaniu wnioskodawca był reprezentowany przez fachowego pełnomocnika i ta okoliczność musiała być znana pełnomocnikowi. Dlatego, zdaniem Sądu, pozwana z premedytacją skierowała egzekucję przeciwko powódce, albowiem liczyła na wyegzekwowanie całości zadłużenia stwierdzonego tytułem wykonawczym, nim powódka skutecznie wniesie o dokonanie spisu inwentarza. Wskazuje to jednoznacznie na chęć wykorzystania przez stronę pozwaną sytuacji, w której powódka nie obroni się skutecznie przed egzekucją z jej majątku. Nadto, zwrócić należy uwagę, że w toku postępowania egzekucyjnego pozwana w żaden sposób nie reagowała na pisma powódki informujące o toczącym się postępowaniu w przedmiocie spisu inwentarza, np. nie wniosła o zawieszenie postępowania egzekucyjnego, a mało tego – jak wskazano powyżej próbowała opóźnić sporządzenie spisu inwentarza, nie odpowiadając na wezwanie komornika o uiszczenie opłaty, licząc, że wcześniej uda się jej uzyskać spłatę całego zadłużenia w toku postępowania egzekucyjnego, przed doręczeniem spisu inwentarza. Mając na uwadze wszystkie wskazane powyżej okoliczności, Sąd doszedł do przekonania, iż pozwana najpierw celowo wykorzystwała błąd sądu nadającego klauzulę wykonalności, a potem liczyła na brak reakcji ze strony powódki i skierowała egzekucję do jej majątku. Takie zachowanie pozwanego jest sprzeczne z dobrymi obyczajami oraz stanowi naruszenie przepisów chroniących spadkobiercę nabywającego spadek z dobrodziejstwem inwentarza przez egzekucją pomimo tego iż pozwana dysponowała tytułem wykonawczym. Dlatego też wyegzekwowane od powódki należności stanowiące opłaty i wydatki egzekucyjne w łącznej wysokości 699,13 zł stanowią poniesioną przez powódkę szkodę.

Na koniec wskazać należy, że bezzasadny był podniesiony przez pozwanego zarzut przedawnienia roszczenia powódki. Podkreślić bowiem należy, iż przedmiotowe roszczenie nie pozostaje w związku z działalnością gospodarczą powódki i z tego względu nie znajduje zastosowania trzyletni termin przedawnienia.

Mając powyższe na uwadze, na mocy art. 405 k.c. w zw. z art. 415 k.c. Sąd zasądził od pozwanej na rzecz powódki kwotę 7.878,51 zł. Na podstawie art. 455 k.c. od tej kwoty Sąd zasądził odsetki ustawowe od dnia 10 września 2014r. do dnia zapłaty. Jak wskazuje się bowiem w judykaturze zobowiązanie do zwrotu nienależnego świadczenia ma charakter bezterminowy (por. wyrok SN z dnia 17 grudnia 1976 r., III CRN 289/76, LEX nr 7893, uchwała SN z dnia 6 marca 1991 r., III CZP 2/91, OSNCP 1991, nr 7, poz. 93). W konsekwencji termin spełnienia takiego świadczenia musi być wyznaczony zgodnie z art. 455 k.c., a więc niezwłocznie po wezwaniu skierowanym przez zubożonego (por. wyrok SN z dnia 29 kwietnia 2009r.). Zważyć należy, iż wezwanie do zapłaty kwoty objętej pozwem zostało skierowane przez powódkę do pozwanego pismem z dnia 14 sierpnia 2014r., zakreślając mu 10 – dniowy termin do zapłaty. Strona powodowa nie wykazała, kiedy wezwanie zostało doręczone pozwanemu. Natomiast pozwany odmówił zaspokojenia roszczenia powódki w dniu 10 września 2014r., stąd też przyjąć należało, że w tym terminie pozwany mógł spełnić świadczenie bez zbędnej zwłoki. W pozostałym zakresie, na mocy art. 455 k.c. a contrario Sąd oddalił powództwo w zakresie odsetek.

O kosztach Sąd orzekł na podstawie przepisu art. 98 k.p.c. w zw. z § 6 pkt. 4 i § 2 ust. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (tekst jednolity Dz. U.2013.490) i zasądził od pozwanej na rzecz powódki kwotę 1.611 zł, na którą składają się opłata sądowa od pozwu 394 zł, opłata za czynności fachowego pełnomocnika powódki w stawce minimalnej w kwocie 1.200 zł oraz opłata skarbową od pełnomocnictwa w wysokości 17 zł.